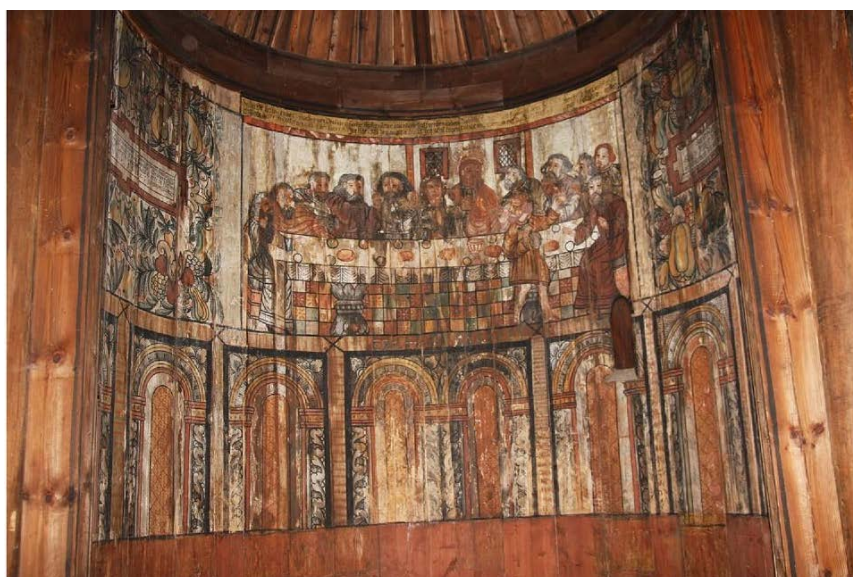

TILSTANDSREGISTRERING AV KUNST OG INVENTAR I GOL STAVKIRKE

Norsk Folkemuseum, Oslo kommune

Mille Stein

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: 23 35 50 00

www.niku.no

Tittel Tilstandsregistrering av kunst og inventar i Gol stavkirke Norsk Folkemuseum, Oslo kommune	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 104/2013	Publiseringsdato 27.09.2013
	Prosjektnummer 156108113	Oppdragstidspunkt August 2013
	Forsidebilde Limfargedekor fra 1652 i korets apsis. Foto: Iver Schonhowd, Riksantikvaren, 2013	
Forfatter(e) Mille Stein	Sider 11	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Konservering	

Prosjektleder Mille Stein
Prosjektmedarbeider(e) Skriv her
Kvalitetssikrer Merete Winness

Oppdragsgiver(e) Riksantikvaren

<p>Sammendrag</p> <p>Kunst og inventar i Gol stavkirke ble tilstandsregistrert som en rutinemessig del av Riksantikvarens stavkirkeprogram. Tilstanden ble registrert som tilfredsstillende, dvs. at ingen bevaringsmessige tiltak ble ansett som nødvendig. Det anbefales at limfargedekoren, døpefonten og lesepulten tilstandsovervåkes regelmessig av museet. Det ble observert friskt boremel på basen på skiptes midtroms sydvestre hjørnestav.</p>

<p>Emneord</p> <p>Middelalder. Limfargedekor. Døpefont. Lesepult. Treborende insekt</p>

Avdelingsleder

Merete Winness

Innholdsfortegnelse

1	Befaringsrapport	7
2	Treborende insekt på skipets midtroms sydvestre hjørnestav	10
3	Anbefaling	11

1 Befaringsrapport

Sted: Gol stavkirke, Norsk Folkemuseum, Oslo kommune, Oslo

Dato: 25.4.2006

Tilstede: Iver Schonhowd (Riksantikvaren), Mille Stein, malerikonservator (NIKU).

Emne: Tilstandsregistrering og prioritering av kunst og inventar til konservering

Prosjekt: 156.108113: Stavkirkeprogrammet.

Tilstandsregistrering av kunst og inventar i stavkirker

Rapport: 27.9.2013

Tilstandsregistreringen ble utført i forbindelse med planlegging av ulike konserveringsaktiviteter i Riksantikvarens regi.

Tilstandsregistreringen har som mål å vurdere og å registrere tilstanden på veggfast og flyttbart inventar og kunst, og å vurdere hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre dette materialet for fortsatt bruk i kirkene. Tilstandsregistreringen skal brukes til å planlegge konservering av inventar og kunst i kirker.

Tilstanden ble undersøkt av Stein og resultatene ble umiddelbart registrert av Schonhowd i en tabell. Følgende data ble registrert.

- gjenstandstype (eksempelvis veggmaleri, døpefont, lesepult)
- mål på gjenstanden
- tilstandsbeskrivelse i prosa (beskrivelse av bevaringstilstand og konserveringstilstand)
- tilstandsbeskrivelse registrert med tallverdiene 0 - 3, hvor 0 betyr god tilstand, ingen behandling nødvendig, og 3 betyr at behandling bør utføres snarest mulig av hensyn til fortsatt bevaring
- skadeårsak

Denne rapporten er et sammendrag av disse registreringer.¹

De vurderinger som kommer til uttrykk i denne rapporten er NIKUs.

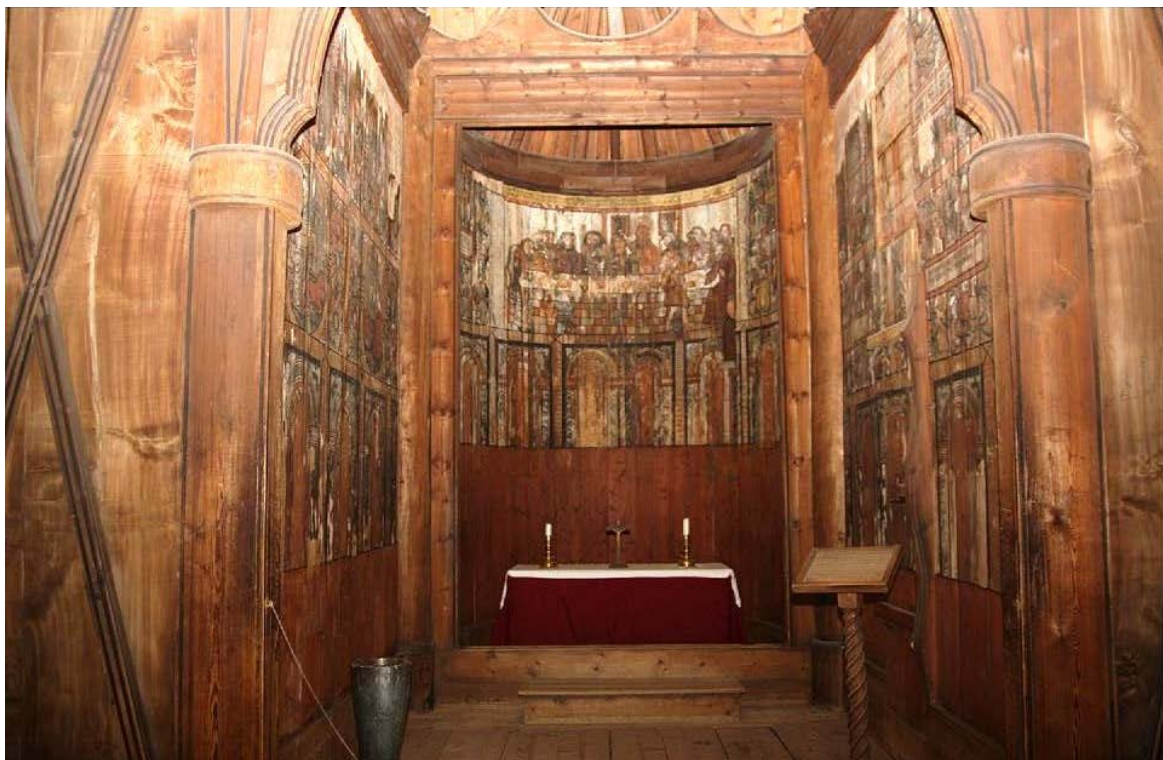
¹ Gjenstander som er vurdert "ingen tiltak nødvendig" (tallverdi 0) er ikke med i sammendraget.

Sammendrag av tilstandsregistreringen i Gol stavkirke:

Tilstanden på kunst og inventar ble registrert som tilfredsstillende, dvs. at ingen bevaringsmessige tiltak ble ansett som nødvendig.

Kunst/inventar registrert med svake symptomer (1), bør overvåkes, eventuelt behandles

- Limfargedekor på vegger i apsis, kor og staver i skip. Datert i skriftefelt i apsis: 1652.
Behandlingshistorikk: Lokalt konsolidert 1948, retusjert 1982, størlimkonsolidert 1989.²
Tilstand: God stand, en del slitasje, små områder med avskallinger i koret og apsis. En gammel overflatebehandling gjør at dekoren flere steder, og særlig på stavene, har mistet limfargekarakteren. Dekoren på stavene har en del blanching.

Figur 1. Limfargedekor fra 1651 i kor og apsis. Bør kontrolleres jevnlig med hensyn på løs maling. Foto: I. Schonhowd, Riksantikvaren, 2013.

² Opplyst av malerikonservator Niels Gerhard Johansen, Norsk Folkemuseum, i e-post av 26.8.2013

- **Døpefont** (76x30cm). Laget av uthult trestamme. Grønmalt utside, gulmalt inni.
Tilstand: Mye slitasje etter forflytninger. Gamle angrep av treborende insekter i sokkel, blanching, noen avskallinger.

Figur 2. Døpefonten med avskallinger og riper forårsaket av uvøren håndtering og flytting. Foto: I. Schonhowd, Riksantikvaren, 2013.

- **Leseput i tre** (130x63x63cm). Opphøyet tekst på lese Brett og fot. Datert 1574.
Tilstand: Små fragmenter av maling. Mangler en list under selve lese brettet.

Figur 3. Leseput fra 1574.

2 Treborende insekt på skipets midtroms sydvestre hjørnestav

I følge Schonhowd ble kirkebygningen utbedret i 2012 i forbindelse med Riksantikvarens stavkirkeprogram. Blant annet ble skipets midtroms sydvestre hjørnestav reparert/spunset (fig. 4). Ved befaringen (august 2013) ble det observert friskt boremel på gulvet ved staven og på stavens base.

I følge Stian Myhren, Norsk Folkemuseum, skal det gjøres tiltak mot angrepet.

I forbindelse med det strategiske forskningsprosjektet (SIS) «*The use of advanced technology in understanding, preservation and management of cultural heritage*» skal NIKU røntgenfotografere nedre del av staven i uke 42 2013.

Figur 4. Sydvestre søyle i skipets midtrom er angrepet av treborende insekt. Staven ble spunset i 2012.

Foto: I. Schonhowd, Riksantikvaren, 2013.

3 Anbefaling

Det anbefales at limfargedekoren, døpefonten og lesepulten tilstandsovervåkes regelmessig av museet.

Mille Stein

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 104/2013

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 934 66 230

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 922 89 252

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 25
7013 TRONDHEIM
Telefon: 922 66 779 /
405 50 126

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00